

**PETE
GREIG**

HOE KUN JE

GODS

STEM

VERSTAAN?

**EEN PRAKTISCH BOEK
VOOR GEWONE MENSEN**

Inhoud

Woord vooraf door Mark Comer	9
Hoe je dit boek in vijf minuten kunt lezen	11
Hoofdstuk 1	17
Het Woord van God verstaan door Jezus <i>Levend woord: Sojourner Truth (1797-1883)</i>	
DEEL 1	
GODS WOORD – Vox Externa	51
Hoofdstuk 2	53
Het Woord van God verstaan door de Bijbel <i>Levend woord: Augustinus van Hippo (354-430)</i>	
Hoofdstuk 3	87
Het Woord van God verstaan door gebed: <i>Lectio Divina</i> <i>Levend woord: Ignatius van Loyola (1491-1556)</i>	
Hoofdstuk 4	137
Het Woord van God verstaan door profetie <i>Levend woord: Heidi Baker (geb. 1959)</i>	
DEEL 2	
GODS FLUISTERING – Vox Interna	173
Hoofdstuk 5	175
Gods fluistering verstaan <i>Levend woord: Nicolas Herman (1614-1691)</i>	

Hoofdstuk 6	197
Gods fluistering verstaan door dromen en het onderbewuste	
<i>Levend woord: Juliana van Norwich (1342-ca. 1416)</i>	
Hoofdstuk 7	227
God fluistering verstaan door gemeenschap, schepping en cultuur	
<i>Levend woord: George Washington Carver (1864-1943)</i>	
Hoofdstuk 8	261
Het Woord, de Wind en de Weg	
Dankwoord	269
Noten	271

Woord vooraf

Als er een God is...

Als die God geen abstract concept, vage kracht, of oneindige zee van energie is, maar een levende eenheid van drie-enige Liefde...

Als die God-die-een-relatie-is uit zelfopofferende liefde de hemel heeft verlaten en mens is geworden... om zo veel mogelijk mensen aan te trekken, zodat ook zij kunnen delen in dat innerlijke leven van liefde van de Drie-enige...

Als Hij het lichaam heeft aangenomen van Jezus, een rabbi, een leraar uit Nazaret...

Als Hij leerlingen heeft geroepen om Hem te volgen, aan zijn voeten te zitten, te luisteren naar zijn lessen, en te leren spreken en handelen zoals Hij dat deed...

En als Jezus, toen Hij terugkeerde naar de Vader, zijn Geest heeft gezonden om voor altijd bij alle christenen over de hele wereld te zijn...

Dan moet het luisteren naar Gods stem toch wel het belangrijkste zijn wat we in dit leven kunnen leren.

Jaren geleden zei een mentor tegen me: 'Het is de belangrijkste taak van een leerling van Jezus om te leren zijn stem te verstaan.' Iets korter geleden vertelde een andere mentor me dat 'de beste houding van een leerling van Jezus is om luisterend aan zijn voeten te zitten'. En ze hebben allebei gelijk.

Maar hoe dan? Als ik 's ochtends in mijn mailbox kijk, dan zie ik daar geen dagelijks mailtje van God. Ik heb nog nooit een appje uit de hemel gehad als ik een moeilijke beslissing moest nemen, of een verstaanbare stem uit de wolken gehoord als ik me weer eens verward voelde.

Graag stel ik je voor aan mijn vriend Pete Greig. Ik noem hem mijn vriend, en dat is hij zeker! Maar ik zie hem meer als gids, een geestelijke sherpa die me over de toppen van het Koninkrijk heen loodst. Hij is het levende voorbeeld van de volwassen christen die ik hoop te worden.

En Pete heeft gewoon het beste boek ooit geschreven over het belangrijkste wat je kunt leren: Gods stem verstaan.

Pete noemt dit boek 'een praktisch boek voor gewone mensen'. Maar praktisch betekent niet simplistisch. Dit boek biedt ontwapenende wijsheid, diepte en inzicht. Door zijn uitzonderlijke kennis van de kerk door de eeuwen heen en wereldwijd staat Pete boven de hokjescultuur van de kerk van tegenwoordig, met labels als charismatisch, niet-charismatisch, gereformeerd, anglicaans, methodistisch, baptist, behoudend, progressief, en ga zo maar door. Wat Pete schrijft is gegrond en geworteld in iets ouds, iets onveranderlijks, iets tijdloos. Iets wat de vroege christenen 'de Weg' noemden. Deze eeuwenoude vorm van het christendom (die al bestond voor de term 'christendom' ook maar in zwang kwam) is het medicijn voor veel kwalen van de moderne kerk.

De toekomst is eeuwenoud.

De tijdloosheid is precies op tijd.

En de stem van God is de sleutel tot het leven.

John Mark Comer

Hoe je dit boek in vijf minuten kunt lezen

De weg naar Emmaüs

*Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar Emmaüs.
(Lucas 24:13)*

Dit is een praktisch boek over een van de meest verbazingwekkende en tegelijkertijd verwarrende dingen die je kunt leren. In de Bijbel staat dat je bent geschapen om een echte, communicatieve relatie met God te genieten. Het is daarom heel natuurlijk om zijn stem te horen. (Dat gebeurt waarschijnlijk zelfs al regelmatig, zonder dat je het doorhebt.) Maar als mensen Gods woorden verkeerd begrijpen, misbruiken of negeren, dan kan het ook ontzettend verwarrend en pijnlijk zijn. In dit boek kijken we naar een van de mooiste verhalen uit de Bijbel. De ontmoeting van Jezus met het tweetal op de weg naar Emmaüs is een masterclass voor iedereen die Gods stem wil leren verstaan. Niet alleen omdat er zo veel manieren waarop God spreekt in voorkomen, maar juist ook omdat de Emmaüsgangers het zo consequent en (voor ons) geruststellend mis hebben.

Hoofdstuk 1. Het Woord van God verstaan door Jezus

*Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe.
(Lucas 24:25)*

Jezus is de klank van Gods stem. Hij is letterlijk het 'levende Woord van God'. Daarom is het verstaan van zijn stem niet zozeer een vaardigheid die we moeten leren, als wel een leraar die we moeten ontmoeten. Alle andere manieren waarop God communiceert (door de Bijbel, door profetie, door dromen, door visioenen, etc.)

zijn mogelijk gemaakt door Jezus en wijzen ook naar Hem terug. De reden waarom je dit nu leest is waarschijnlijk zelfs omdat de verborgen Christus naar je toe komt, net zoals Hij dat deed op de weg naar Emmaüs. Hij nodigt je uit om mee te gaan op een langzame, intensieve ontdekkingsstocht die je leven voorgoed zal veranderen.

Hoofdstuk 2. Het Woord van God verstaan door de Bijbel

Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten. (Lucas 24:27)

De Bijbel spreekt de taal van Gods hart. Niets wat Hij in een andere vorm of context zegt, zal wat Hij in de Schrift gesproken heeft ooit tegenspreken, ondermijnen of tenietdoen. Daarom verschijnt Jezus niet zomaar op de weg naar Emmaüs en zegt: ‘Hoi, ik ben het!’ Nee, Hij neemt de tijd en legt eerst de Bijbel uit, op een radicaal nieuwe manier, in het licht van zijn eigen leven, dood en opstanding. Deze aanpak, die ook wel de *christologische hermeneutiek* wordt genoemd, kan je helpen bij de lastige taak om Gods stem te horen door de Bijbel heen en de betekenis ervan voor je leven vandaag te begrijpen.

Hoofdstuk 3. Het Woord van God verstaan door gebed: *Lectio Divina*

Daarop zeiden ze tegen elkaar: ‘Brandde ons hart niet toen Hij [...] de Schriften voor ons ontsloot?’ (Lucas 24:32)

In dit hoofdstuk schakelen we over van het *lezen* van de Bijbel naar het *bidden* van de Bijbel. Dit doen we volgens een eeuwenoude methode voor geestelijk luisteren, die *Lectio Divina* heet. Door de kracht van verbeelding en meditatie kan *Lectio Divina* ons hart laten ‘branden’, wanneer nieuwe inzichten oplichten uit bekende bijbelteksten. De vier stappen van *Lectio Divina* worden gevat in een acroniem als de G.A.V.E. van het gebed: Gas terug, Aandacht (*lectio*) en Aanbedding (*meditatio*), Vragen (*oratio*), en Eerbied (*contemplatio*).

Hoofdstuk 4. Het Woord van God verstaan door profetie

Daarop zeiden ze tegen elkaar: ‘Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak [...]?’ (Lucas 24:32)

In het Nieuwe Testament worden er twee verschillende Griekse woorden gebruikt om het Woord van God te beschrijven: *logos* en *rhêma*. Onder *logos* vallen de onderwerpen die we tot nu toe hebben besproken: Gods levende Woord in Jezus (hoofdstuk 1) en Gods geschreven Woord in de Bijbel (hoofdstuk 2 en 3). Maar die andere term, *rhêma*, staat voor Gods *gesproken* woord, de profetie waardoor Hij ook vandaag nog zijn levende Woord deelt. De apostel Paulus zegt: ‘Maar iemand die profeteert spreekt tot mensen, en wat hij zegt is opbouwend, troostend en bemoedigend’ (1 Kor. 14:3). In dit hoofdstuk geef ik je de sleutels waarmee je deze belangrijke geestelijke gave kunt ontsluiten en erin kunt groeien, en een paar eenvoudige handvatten om de gave goed en passend te gebruiken.

Hoofdstuk 5. Gods fluistering verstaan

Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze Hem niet herkenden. (Lucas 24:15-16)

Zodra we onze blik verschuiven van *Gods woord* (zijn uiterlijke stem) naar *zijn fluistering* (Gods innerlijke stem), komen we bij de kern van het probleem dat miljoenen christenen ervaren bij het verstaan van Gods stem. Ze hebben namelijk van tevoren al een lijstje aannames in hun hoofd over de manier waarop God hoort te klinken en op welke manieren Hij zou moeten spreken. En als God luid en duidelijk spreekt, bijvoorbeeld door een ontmoeting met Jezus (hoofdstuk 1), door de Bijbel (hoofdstuk 2 en 3) en door bovennatuurlijke profetieën (hoofdstuk 4), dan is zijn stem niet zo moeilijk te verstaan. Maar dat wordt een stuk moeilijker als God spreekt (zoals Hij dat meestal doet) met een stem die klinkt als ‘het gefluister van een zachte bries’ (1 Kon. 19:12).

Hoofdstuk 6. Gods fluistering verstaan door dromen en het onderbewuste

Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. Maar Hij werd ontrokken aan hun blik. (Lucas 24:31)

In de Bijbel spreekt God vaak door het onderbewustzijn, door intuïtie, en dat doet Hij nu nog. Dit hoofdstuk is een leidraad voor iedereen die Gods stem wil leren herkennen en verstaan door zijn dromen. Een andere vorm van Gods communicatie via het onderbewuste is het geweten, een essentiële (maar niet onfeilbare) spreekbuis van de heilige Geest. Ook kijken we naar het krachtige gebed van Ignatius, die het zelfonderzoek (*Examen*) gebruikt om in contact te komen met de innerlijke wereld.

Hoofdstuk 7. Gods fluistering verstaan door gemeenschap, schepping en cultuur

Toen Hij met hen aanlag voor de maaltijd, [...] werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. (Lucas 24:30-31)

Je kunt er eigenlijk niet omheen: in het verhaal van de Emmaüs-gangers spreekt God door de werkelijkheid van ons samenzijn, de schepping en de samenleving. Bij de geboorte van Jezus had Gods volk al toegang tot zijn Woord in de Bijbel (of in ieder geval de Hebreeuwse geschriften), maar dat was duidelijk niet genoeg. Ze hadden Gods stem ook al gehoord door profeten die profeteerden, maar ook dat was niet genoeg. God had gesproken tot Elia als de wind, in het 'suizen van een zachte stilte' (Joz. 19:12, SV), en ze (her)kenden God in hun geweten, dromen en visioenen. Ze hadden zelfs bijna alle manieren om Gods stem te horen die we tot nog toe in dit boek besproken hebben al ervaren, maar het was allemaal niet genoeg. Uiteindelijk moest Gods woord vlees worden: niet langer letters in een boekrol maar een mens in de hoofdrol, en niet als mystiek wezen in de hemel maar wezenlijk 'in ons midden' (Joh. 1:14). God kan en zal door alle dimensies van zijn schepping spreken. Daarom gaat dit hoofdstuk over het onder-

scheiden en verstaan van Gods stem in heel ons leven, niet alleen in de godsdienstige context maar ook in de werkelijkheid van ons samenzijn, de schepping en de samenleving.

Hoofdstuk 8. Het Woord, de Wind en de Weg

De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was. (Lucas 24:35)

Het zal een uur of drie geduurd hebben voordat het kwartje eindelijk viel, voordat de Emmaüsgangers doorhadden dat ze het levende Woord van God over de vloer hadden. Maar zodra hun ogen en oren werden geopend, zeiden ze hartgrondig ‘Ja!’ En woorden werden daden. Ze haastten zich meteen het huis uit, dachten er niet aan om te wachten tot het licht werd, liepen zo snel ze konden de tien kilometer weer terug naar Jeruzalem, en vertelden de leerlingen ‘wat er onderweg gebeurd was’ (Luc. 24:35). Zie je het patroon? Naarmate we vaker ‘ja’ zeggen tegen Jezus, wordt zijn stem steeds vertrouwder en kostbaarder, totdat we uiteindelijk aan het einde van de reis, aan het einde van de dag, aan het einde van ons leven, bij het licht van de ondergaande zon terugkijken, en vol eerbied en vreugde fluisteren: ‘Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak?’

Jezus is de klank van Gods stem. Hij is letterlijk het ‘levende Woord van God’. Daarom is het verstaan van zijn stem niet zozeer een vaardigheid die we moeten leren, als wel een leraar die we moeten ontmoeten. Alle andere manieren waarop God communiceert (door de Bijbel, door profetie, door dromen, door visioenen, etc.) zijn mogelijk gemaakt door Jezus en wijzen ook naar Hem terug. De reden waarom je dit nu leest is waarschijnlijk zelfs omdat de verborgen Christus naar je toe komt, net zoals Hij dat deed op de weg naar Emmaüs. Hij nodigt je uit om mee te gaan op een langzame, intensieve ontdekkingsstocht die je leven voorgoed zal veranderen.

1

Het Woord van God verstaan door Jezus

*‘Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf
naar hen toe ...’ (Lucas 24:15)*

---

*‘De wijde wereld is overal om je heen: jullie kunnen jezelf insluiten,
maar jullie kunnen haar niet voor altijd buitensluiten!’
(J.R.R. Tolkien)¹*

En zo begint ons avontuur.

Niets is zo verbazingwekkend of wonderlijk als het feit dat mensen Gods stem kunnen horen. Maar dat is ook precies de reden dat bijna niets zo veel pijn en verwarring teweeg kan brengen als wanneer Gods stem gebruikt, misbruikt of genegeerd wordt.

Misschien heb je daarom dit boek wel opengeslagen. Je wilt Gods stem beter leren herkennen, omdat je weet dat die stem de sleutel is tot alle andere aspecten van het christelijke leven, en dat zonder die sleutel al dat gepraat over een echte relatie met de Heer niets meer is dan gebakken lucht. ‘Gebed is niets meer dan vriendschap met God,’ zei Teresa van Avila vijf eeuwen geleden.² Maar het is natuurlijk niet makkelijk.

Terwijl ik dit schrijf, zijn een paar zelfbenoemde profeten druk bezig hun sporen uit te wissen, omdat hun voorspelling van de

uitkomst van de Amerikaanse presidentsverkiezingen niet is uitgekomen. Tegelijk vliegen verschillende groepen mensen elkaar nog altijd met de beste bedoelingen in de haren omdat ze allemaal een ander beeld hebben van wat God van onze tijd vindt, van pandemieën en medische genetica tot de geopolitiek van het Midden-Oosten.

En ook op persoonlijk niveau kan er veel mis gaan. We weten allemaal wel hoe veel pijn het kan doen als je vader of moeder je een uit zijn context gerukte bijbeltekst naar het hoofd slingert, of als een pompeuze predikant vol zelfvertrouwen een dwaling verkondigt. Ik denk ook aan de jonge vrouw, een volslagen vreemde, die me op een zondag na de dienst aansprak met de mededeling dat God haar de opdracht had gegeven om met mij te trouwen.

En daarom lijkt het me niet alleen logisch maar ook nodig dat ik na mijn vorige boek, *Hoe moet je bidden?*³ nu ook een boek schrijf over de andere kant van het gesprek: *Hoe kun je Gods stem verstaan?* Het is tijd om niet langer *over* God of zelfs *tegen* God te praten, maar *met* Hem te spreken en naar Hem te luisteren.

* * *

*Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige!
Heb de HEER, uw God, lief met heel uw hart en met heel
uw ziel en met heel uw kracht. (Deuteronomium 6:4)*

Het belangrijkste gebed binnen het jodendom begint met dit ene woordje: ‘Luister’. Dit gebed uit Deuteronomium 6:4-9 wordt ook wel het Sjema genoemd, wat letterlijk ‘luister’, ‘hoor’ of ‘besef’ betekent. Voor de rabbi’s en voor Jezus zelf was dit gebed de kern van de wet, het belangrijkste gebod, en daarom het hoogste doel voor de hele mensheid.⁴ Voordat we God kunnen liefhebben met heel ons hart en heel onze ziel en met heel onze kracht, moeten we leren luisteren. En dat is de sleutel die het doel van het leven voor ons opent.

Onze voorvaders koesterden deze tekst zo, dat ze hem letterlijk als ‘teken’ (Deut. 6:8) op hun hoofd en handen droegen. Keer

op keer, van generatie op generatie, waren deze woorden het geheugensteuntje dat zei: ‘Luister naar God!’ ‘Luister,’ baden ze twee keer per dag bij het opzeggen van het Sjema in het ochtend- en avondgebed. ‘Luister,’ vertelden ze hun kinderen door het elke avond voor het slapengaan met ze te bidden. ‘Luister,’ fluisterden ze met hun laatste ademteug, als ze het Sjema voor de laatste keer baden.

Leren luisteren naar Gods stem – door zijn Woord en in de wind – is het allerbelangrijkste wat je kunt leren. En dan overdrijf ik niet! Luisteren naar God is geen bijzaak, het is de kern van de geschiedenis van de mensheid. Het is ook geen aanvullende optie voor excentrieke mystici en mensen die nou eenmaal spiritueel aangelegd zijn. Een van de doelen die God met ons leven voor ogen had, een van de redenen waarom jij en ik zijn gemaakt, is dat wij zijn stem zouden verstaan. Als we Hem niet horen, valt alles uit elkaar. Maar zodra we leren om Gods Woord lief te hebben, te luisteren en te gehoorzamen, valt alles weer op zijn plek. Jezus heeft het zelf gezegd: ‘De mens leeft niet van brood alleen, maar van ieder woord dat klinkt uit de mond van God’ (Mat. 4:4).

* * *

Terwijl de deur dichtschuift en de trein langzaam het station uitrijdt, installeer ik mij in mijn stoel. De trein maakt al vaart, en al snel zie ik van de bekende straten niet meer dan vage vegen door het raam. In sneltreinvaart reizen we naar Londen. De coupé zit vol, maar niemand zegt een woord. Met een tevreden blik doe ik mijn oordopjes in. Op mijn telefoon vind ik de podcast van neurowetenschapper Caroline Leaf, en met nieuwe inzichten in het vooruitzicht druk ik op ‘afspelen’. De wielen ratelen steeds luider over de rails, dus zet ik het volume steeds een stukje hoger. De dame die tegenover me zit vangt mijn blik, en, o schrik, heel even lijkt het alsof ze iets wil zeggen. Met een hulpeloze glimlach kijk ik haar aan, wijs naar mijn oordopjes en zeg geluidloos ‘Sorry’. Ze haalt haar schouders op en richt haar aandacht weer op haar boek. Ik zet het volume nog iets hoger.

Dr. Leaf interviewt een vrouw die zo'n extreem traumatische ervaring heeft gehad dat het heeft geleid tot vroegtijdig eierstokfalen (de vervroegde menopauze). Maar, zegt ze, ze heeft geleerd hoe ze veel overgangssymptomen kon onderdrukken door goed op haar stressniveau te letten. Dr. Leaf vraagt hoe je dat dan kunt doen, en zonder enige aarzeling begint de vrouw uit te leggen hoe je de pH-waarde van je eigen urine kunt testen. Een tikje zenuwachtig werp ik een blik op de vrouw tegenover me. De trein rijdt inmiddels op volle snelheid. De regen klettert tegen de ramen en trekt horizontale strepen over het vuile glas. Het is een herrie van jewelste, dus zet ik het volume van mijn telefoon op maximaal.

Pas als ik mijn spullen bij elkaar begin te rapen om uit te stapen, dringt de verschrikkelijke waarheid tot me door: mijn oordopjes zijn niet gekoppeld aan mijn telefoon. Ik ben gewoon al twintig minuten de mening van Dr. Caroline Leaf over een slecht humeur, geheugenverlies en de overgang op vol volume aan het uitzenden voor de hele treincoupé. En degene die het *minste* heeft kunnen horen van de gedetailleerde instructies voor plassen in een potje, ben ik helaas zelf. Iedereen om me heen, met uitzondering van de geagiteerde dame tegenover me, heeft gewoon gedaan alsof er niets aan de hand was, te Brits om er iets van te zeggen.

Dit is een praktisch boek voor gewone mensen over de manier waarop je verbinding kunt maken en Gods stem beter kunt horen en verstaan, dwars door al het rumoer van het dagelijks leven heen. Met andere woorden: dit is een simpele gids voor een van de meest verbazingwekkende en tegelijk verwarrende dingen die je zult leren. *Verbazingwekkend*, want wat is er nou geweldiger dan dit? 'Laat er licht zijn': God had maar vier simpele woordjes (en maar twee in het Hebreeuws) nodig om honderd miljard sterrenstelsels te scheppen (Gen. 1:3). 'Door het woord van de HEER is de hemel gemaakt, door de adem van zijn mond het leger der sterren' (Ps. 33:6). Wat ter wereld zou er dan allemaal kunnen gebeuren als Hij een paar woordjes tegen mij zou zeggen?

Maar het is ook *verwarrend*, want God spreekt meestal niet hoorbaar, op de manier waarop wij spreken. En dat betekent dat we Hem al gauw verkeerd verstaan, verkeerd interpreteren, of zelfs helemaal niet horen. Het probleem is doorgaans niet dat God niet spreekt, en normaal gesproken ook niet dat we Hem niet kunnen horen. Nee, net als bij mijn oordopjes in de trein is het probleem dat we gemakkelijk de verbinding verliezen, afgeleid raken en afstand nemen van de intieme en rechtstreekse verbinding waarvoor we geschapen zijn. In de woorden van het anglicaanse communieformulier: die verbinding is verbroken ‘door achteloosheid, door zwakheid, en door onze eigen doelbewuste fouten’.

Maar maak je alsjeblieft geen zorgen als je het hier een beetje benauwd van krijgt. Zoals gewoonlijk houdt Jezus het allemaal heerlijk eenvoudig en aards: ‘Mijn schapen luisteren naar mijn stem, Ik ken ze en zij volgen Mij’ (Joh. 10:27). Met andere woorden: maak je niet druk over die honderd miljard zonnestelsels en de incidentele – ietwat gênante – verbroken verbinding. Als stomme, suffe schapen de stem van hun herder kunnen leren herkennen, kun jij het ook!

En dit geldt voor iedereen. Hij gaat je op de jongste dag echt niet vragen om je doopbewijs te laten zien, of de geloofsbelijdenis op te zeggen. We lezen hier dat Hij zijn vrienden zal herkennen aan twee dingen: ze kennen zijn stem, en ze zijn bereid Hem te volgen.

Dat is natuurlijk ook de reden waarom je, als je lang genoeg bij christenen in de buurt bent geweest, er ongetwijfeld wel eentje hebt horen zeggen: ‘O, God zei dit’, of ‘De Heer vertelde me dat’. Maar probeer maar eens tegen je huisarts te zeggen: ‘Dokter, ik hoor de stem van Jezus.’ Of in de rechtbank: ‘God zei dat ik het moest doen, edelachtbare!’ Ze zouden je al platgespoten of opgesloten hebben voordat je ‘Halleluja!’ kunt zeggen.

En toch hebben door de eeuwen heen veel personen van aanzien openlijk aangegeven dat ze Gods stem hoorden. Van George Washington Carver, die wel de Afrikaans-Amerikaanse vader van de moderne landbouw wordt genoemd,⁵ tot Florence Nightingale, de moeder van de moderne verpleegkunde die kort voor haar

zeventiende verjaardag in haar dagboek schreef: ‘God heeft tot me gesproken en me geroepen om Hem te dienen. In welke vorm ik moet gaan dienen, heeft de stem me niet verteld.’⁶ Van Ben Carson, de baanbrekende Amerikaanse neurowetenschapper en voormalige presidentskandidaat die zich door een bovennatuurlijke droom tot de gezondheidszorg geroepen voelde,⁷ tot Dag Hammarskjöld, de Zweedse econoom die de Nobelprijs voor de Vrede gewonnen heeft en door John F. Kennedy omschreven werd als ‘de grootste politicus van deze eeuw’.⁸ Van de geniale Franse *homo universalis* Blaise Pascal⁹ tot de ontsnapte slavin en baanbrekende abolitionist Harriet Tubman.¹⁰ Van de Schotse olympiër Eric Liddell die bekend staat om zijn uitspraak ‘als ik ren, voel ik Gods vreugde’ tot de blinde Engelse dichter John Milton die zijn dochter elke ochtend liet opschrijven wat hij die nacht van God had gehoord.

Onderzoek na onderzoek wijst uit dat verreweg de meeste mensen in onze zogenaamd seculiere westerse samenlevingen nog steeds contact hebben met God.¹¹ Als we chemotherapie nodig hebben, denken we niet: waarschijnlijk zou ik hiervoor moeten bidden, maar dat is me te veel moeite. En als er een baby geboren wordt, zeggen we niet: ‘Zie hier, een biologische toevalstreffer is geboren in een zinloos universum.’ Niemand heeft ooit in de schemering omhoog gekeken naar een spreuwenwolk, of de zon zien ondergaan in een stormachtige zee, en zachtjes gefluisterd: ‘Wow, ik sta perplex van mijn eigen grootsheid!’ Mensen zijn aangelegd op aanbidding.

Je bent nauwkeurig geschapen met een buitengewone gave: je kunt met God wandelen en met Hem praten. In de Bijbel staat zelfs dat jouw hoofddoel, de reden dat je bent geboren, is dat je kunt genieten van een echte gespreksrelatie met een God die oneindig liefheeft. En daarom twijfel ik er eigenlijk niet aan dat je Hem al hoort, zonder dat je het zelf doorhebt. Je hemelse Vader nodigt je uit om elke dag met Hem te gaan wandelen voor een ontspannen gesprek, net als Adam en Eva deden in de hof van Eden (Gen. 3:8). Hij wil net zo vertrouwelijk met jou praten als met Mozes: persoonlijk, ‘zoals iemand spreekt met een vriend’ (Ex. 33:11).

Af en toe zal Hij op een spannende manier met je communiceren, door een droom, een visioen, of een hoorbare stem, zoals bij de apostel Petrus op het dak in Joppe (Hand. 10:9-19). Maar meestal zal Hij heel rustig en zachtjes spreken, als ‘het suizen van een zachte stilte’ zoals met Elia op de berg Karmel (1 Kon. 19:12, HSV). Of verrassend gewoon, zoals toen de jonge Samuel zijn stem aanzag voor die van de oude Eli in de kamer naast hem (1 Sam. 3). Keer op keer zal de Heer met je meelopen op je levensweg. Hij zal je ziel beroeren en tot je spreken door de Schrift, net als in de geschiedenis van de Emmaüsgangers waarop we in dit boek steeds terugkomen.

De ontmoeting op de weg naar Emmaüs

‘Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar Emmaüs, een dorp dat zestig stadië van Jeruzalem verwijderd ligt. Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze Hem niet herkenden.’ (Lucas 24:13-16)

Zo begint een van de beste korte verhalen ter wereld. ‘Leer in dit verhaal te leven,’ zegt theoloog Tom Wright, ‘en je zult merken dat het onuitputtelijk is.’¹² Als literair werk is het doordringend en gelaagd. Als lesmethode zit het verhaal vol inzicht in de manier waarop God spreekt (en hoe we naar Hem kunnen luisteren). En als staaltje vertelkunst staat het bol van liefde, humor en verwondering. Het is zelfs zo goed geschreven dat sommige critici eraan twifelen of het wel echt gebeurd is. En omdat ik in de komende hoofdstukken nogal eens op dit verhaal zal terugkomen, neem ik nu eerst even een momentje de tijd om uit te leggen waarom ik geloof dat het verhaal van de Emmaüsgangers een historische en waargebeurde ontmoeting beschrijft.

De eerste reden is dat Jezus na zijn opstanding minstens tien keer aan zijn leerlingen is verschenen, waarvan één keer aan een groep van zo’n vijfhonderd man (1 Kor. 15:6). Lucas had dus de keuze uit

een heel aantal ooggetuigenverslagen, en daarom is het niet verwonderlijk dat hij de krachtigste en meest aangrijpende daarvan in zijn evangelie heeft opgenomen. En natuurlijk heeft hij, geïnspireerd door de heilige Geest, zijn best gedaan om het verhaal zo goed mogelijk te vertellen. En als je een verhaal in twijfel trekt puur omdat het betekenisvol en mooi geschreven is, dan heb je toch wel een heel afgestompt wereldbeeld.

Bovendien blijkt zowel uit zijn evangeliebeschrijving als uit het boek Handelingen dat Lucas consequent zijn verhaal uiterst nauwkeurig vertelt. Waar Johannes in zijn evangelie (met effect) speelt met de chronologie, poëtisch taalgebruik en beeldspraak, is Lucas degene die trouw alle feiten op een rijtje zet. Waarom zou hij dan zo'n belangrijke ontmoeting verzinnen?

Ten derde bevat het verhaal een aantal belangrijke details die aangeven dat het waargebeurd is. Waarom zou Lucas bijvoorbeeld wel de naam van de ene Emmaüsganger vertellen, maar die van de andere niet, als hij het verhaal zelf had bedacht? En waarom verdwijnt Jezus al na het breken van het brood, terwijl er nog met geen woord over wijn is gerept? Als Lucas deze geschiedenis verzonnen had als prototype voor de communie of het heilig avondmaal, dan had hij het brood en de wijn toch wel allebei genoemd? En dan is er nog iets. Waarom zou hij Emmaüs, een onbekende en relatief onbetekenende buitenwijk van Jeruzalem, als de bestemming van onze reizigers hebben gekozen? Zou een plek als Jericho niet een veel logischere keuze zijn geweest? In Jericho had Jozua voor het eerst het beloofde land gezien, net buiten Jericho was Bartimeüs pas nog genezen, en op de weg naar Jericho speelde de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan zich af. Of ze hadden naar Betanië kunnen reizen, waar Jezus een paar dagen geleden nog gezalfd was en waar Hij Lazarus had opgewekt uit de dood. *Dat* zou nog eens een preek zijn! Maar nee, Lucas zegt dat de twee leerlingen een kilometer of tien gingen lopen naar een onbeduidend stadje dat verder nergens in de Bijbel wordt genoemd, waarschijnlijk omdat dat nou eenmaal zo was.

De vierde en laatste reden waarom ik geloof dat het verhaal van de Emmaüsgangers waar is, is omdat de manier waarop Jezus hier

beschreven wordt enorm lijkt op die in andere verschijningsgeschiedenissen. Eerder die ochtend had Maria Hem nog voor een tuinman aangezien, en een paar dagen later, aan de oever van het Meer van Galilea, zouden zeven van zijn beste vrienden Hem ook niet herkennen. En ook hier, op de weg naar Emmaüs, herkennen de reizigers de Heer niet. Het lijkt wel alsof zijn uiterlijk is veranderd, evenals zijn manier van spreken. Keer op keer spreekt de opgestane Jezus zijn vrienden op een lichtvoetige manier aan. Hij begroet Maria met een vraag: ‘Waarom huil je?’ (Joh. 20:13). Aan de vissers is zijn eerste vraag: ‘Hebben jullie iets te eten, jongens?’ (Joh. 21:5). Tijdens het ontbijt vraagt Hij aan Petrus: ‘Houd je van me?’ (Joh. 21:17). En hier, op de weg naar Emmaüs, groet Hij de reizigers ook weer met een luchtige vraag: ‘Waar lopen jullie toch over te praten?’ (Luc. 24:17).

Als je naar al deze biografische, stilistische en andere kenmerken kijkt, is er geen enkele reden om de geschiedenis van de Emmaüsgangers puur als metafoor te zien, en voldoende bewijs om aan te nemen dat het hier om een waargebeurd verhaal gaat. En dat is belangrijk, want als dit verhaal echt gebeurd is, dan maakt dat een echte, persoonlijke ontmoeting met de levende Heer Jezus ook voor ons opwindend mogelijk, bereikbaar en tastbaar. Laten we daarom eens wat dieper in dit verhaal duiken, want het kan ons veel leren over het verstaan van God.

* * *

Het is het einde van de middag, de zon begint al te zakken en de schaduwen worden steeds langer. We hebben het samen over de verschrikkelijke gebeurtenissen in Jeruzalem de afgelopen dagen, en sjokken mismoedig voort alsof de wereld is vergaan. Hij komt naast ons lopen, en huppelt bijna, alsof dit niet het einde is maar juist het begin. We praten wat zachter en verwachten dat hij ons wel met een ‘Goeiedag’ voorbij zal lopen, maar hij vertraagt wat en loopt met ons mee, alsof hij wil praten.

Hij vroeg hun: 'Waar lopen jullie toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent U dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' Jezus vroeg hun: 'Wat dan?'

Weet hij het nou echt niet? En is hij wel te vertrouwen? Je weet het tegenwoordig maar nooit.

Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus van Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. Onze hogepriesters en leiders hebben Hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen. Wij leefden in de hoop dat Hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is. Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen, vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen vertellen dat er engelen aan hen waren verschenen, die zeiden dat Hij leeft. Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.'

De gezichtsuitdrukking van de vreemdeling is moeilijk te lezen. Hij is duidelijk diep in gedachten verzonken over wat we hem net verteld hebben, maar op de een of andere manier lijkt hij niet bijster verbaasd, onder de indruk of overstuur. Op een gegeven moment lijkt het zelfs alsof hij (maar dat zie ik vast verkeerd) maar met moeite zijn lachen kan inhouden. Dan staat hij stil, werpt een blik op de hemel en slaakt een lange, gefrustreerde zucht.

Toen zei Hij tegen hen: 'Hebben jullie dan zo weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?' Daarna

verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten.

De verhalen van Abraham en Mozes hebben we al ontelbare keren gehoord, maar de manier waarop hij ze nu vertelt maakt iets onbeschrijflijks wakker in ons hart. Hij leert ons onnoemelijk veel nieuwe lessen. Het is een paar uur lopen naar Emmaüs (drie als je moe en druk aan het praten bent, zoals wij vandaag), maar we zijn al thuis voor we het doorhebben. De zon is inmiddels ondergegaan en de schemering valt.

Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof Hij verder wilde reizen. Maar ze drongen er sterk bij Hem op aan om dat niet te doen en zeiden: 'Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.' Hij ging met hen mee en bleef bij hen.

Natuurlijk laten we eerst de voeten van onze gast wassen, en als dat klaar is kijkt hij de dienaar recht aan en bedankt hem hartelijker dan voor zo'n simpele taak nodig is. Intussen ruikt het hele huis naar versgebakken brood, zijn de lichten aangestoken en staat onze beste wijn klaar op tafel. Vlug nemen we plaats, maar voordat ik de gebruikelijke zegen kan vragen over het eten, neemt onze gast de leiding.

Toen Hij met hen aanlag voor de maaltijd, nam Hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. Maar Hij werd onttrokken aan hun blik. Daarop zeiden ze tegen elkaar: 'Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?'

Onderweg was ons hart al gaan gloeien, maar nu staan we compleet in vuur en vlam. We hebben Hem met eigen ogen gezien! Hij was in ons eigen huis te gast! In één klap zijn we uit onze verdoving

ontwaakt, stomverbaasd en springlevend. Snel grijpen we onze mantels en haasten ons met nieuwe energie de deur uit, de nacht in.

Ze stonden op en gingen meteen terug naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantroffen, die tegen hen zeiden: 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt en Hij is aan Simon verschenen!' De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood. (Lucas 24:17-35)

Het Woord, het Woord en de woorden

De ontmoeting van Jezus met de Emmaüsgangers is niet alleen, zoals Tom Wright zegt, een 'schitterend, uniek, fascinerend verhaal', maar grotendeels ook toepasbaar als 'een blauwdruk voor wat het christen-zijn betekent, toen en nu'.¹³ Hier komt de verborgen Christus bij ons en loopt met ons mee op de levensweg. En hier worden we eraan herinnerd dat we Hem proactief moeten uitnodigen in onze vragen, onze relaties en onze huizen. Hier vat ons hart vlam, hier wordt de Schrift levend. Hier gaat Hij met ons en praat Hij met ons, geeft Hij geduldig antwoord op al onze vragen, hervormt Hij ons denken en leert Hij ons bidden. Hier aan tafel delen we het brood en de wijn, herdenken we zijn dood en erkennen we de werkelijkheid van zijn opstanding waarvan we het bewijs met eigen ogen zien. En hier worden we de duisternis in gestuurd om getuigen te zijn van al de wonderen die we hebben gezien.

En natuurlijk is de geschiedenis van de Emmaüsgangers ook een uitstekend voorbeeld van de manier waarop we moeten bidden. Op de een of andere manier bieden deze verzen meer inzicht in de manier waarop God spreekt, en de manier waarop we Hem kunnen horen en verstaan, dan welke andere evangeliepassage dan ook. In minder dan twintig verzen communiceert de Heer op minstens vijf verschillende manieren: *wederkerig* ('Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren [...]'); *exegetisch* toen Hij uitlegde 'wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond'; *sacramenteel*, want Hij nam het brood, 'sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun';

profetisch ('Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem.');

en *innerlijk*, toen Hij recht tot hun hart sprak dat brandde 'toen Hij onderweg [...] sprak'.

God spreekt op nog veel meer manieren (hier zien we bijvoorbeeld geen dromen, geen hemelse boodschappers, geen pratende ezels, enzovoort), maar dit lijstje biedt wel een solide, brede basis voor een grondige verkenning van het thema in dit boek. En het vindt ook weerklank in onze eigen ervaring als christen. Het is nou eenmaal zo dat er voor iedere persoon die met een verblindend licht en een donderende stem door Christus wordt stilgezet op de weg naar Damascus, honderden andere zijn die Hem geleidelijk aan en incognito ontmoeten op de weg naar Emmaüs, door goede gesprekken, door vriendschap en door de Schrift.

Ik heb vijf manieren genoemd waarop God in deze twintig versen spreekt, maar op dat lijstje ontbreekt nog het allerbelangrijkste element. De manier waarop God in deze geschiedenis ten diepste spreekt, is niet door de Bijbel (zoals veel conservatieve christenen denken), of door het breken van het brood (zoals binnen het sacramentalisme), en ook niet door 'brandende harten' (zoals binnen de contemplatieve orde gedacht wordt), maar door Jezus Christus zelf. Hij is het volmaakte Woord van God in eigen persoon (Joh. 1:1) die ieder ander woord van God in ons leven vormgeeft en tot leven brengt. Op de weg naar Emmaüs zet Jezus bewust géén Bijbel, of een engel met een boodschap, of een plotselinge verschijning in. Nee, Hij neemt de tijd en de moeite om zelf persoonlijk aan hen te verschijnen: Hij besteedt minstens een uur aan het uitleggen van 'wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond' (Luc. 24:27). Op een andere plaats in de Bijbel legt Hij al glashelder uit dat het mogelijk is om de Schriften te bestuderen omdat je 'denkt daardoor eeuwig leven te hebben', maar daar zegt Hij gelijk achteraan: 'Welnu, de Schriften getuigen over Mij, maar bij Mij wilt u niet komen om leven te ontvangen' (Joh. 5:39-40). De schrijver van de Hebreeënbrief zegt ongeveer hetzelfde: 'Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken [...]; nu, aan het

einde van de tijd, heeft Hij tot ons gesproken *door zijn Zoon* [...] (Heb. 1:1-2, cursivering van de auteur).

Dit betekent dat de weg naar het verstaan van Gods stem begint en eindigt bij een ontmoeting met Jezus. We zien de Bijbel in het licht van Christus, en niet andersom (hierover meer in hoofdstuk 2). Alle andere manieren waarop God communiceert (en waarop we Hem dus kunnen verstaan) komen door Jezus heen en wijzen ook naar Hem terug. Niets is zo belangrijk als een persoonlijke ontmoeting met Jezus, en niets zal dat ooit kunnen vervangen. ‘Niet de Bijbel maar Christus zelf is het echte woord van God,’ schrijft C.S. Lewis. ‘De Bijbel, in de juiste geest gelezen en onder leiding van goede leermeesters, zal ons tot Hem brengen.’¹⁴

Nu zullen sommige mensen zich zorgen maken dat zo’n focus op Jezus als het Woord van God bij uitstek afbreuk zou kunnen doen aan het gezag van de Bijbel als Gods Woord. Maar niets is minder waar! De Bijbel is de belangrijkste manier om vertrouwd te raken met de plannen en de persoonlijkheid van zijn onderwerp: Jezus Christus. En hier in het verhaal van de Emmaüsgangers zien we een levendig beeld van het samenspel van Gods Woord in de Bijbel en zijn slotwoord in Jezus. Ieder Woord wijst naar het andere Woord. Onze subjectieve persoonlijke ontmoetingen met Jezus en ons objectievere onderzoek van zijn Woord in de Bijbel zijn perfect met elkaar in balans. Je kunt ze niet los van elkaar zien. Gods stem verstaan begint bij Jezus en leidt ons onmiddellijk naar de Schrift, die ons weer terugwijst naar Jezus.

Daarom is een openbaring die van God afkomstig lijkt, maar die niet klinkt als Jezus en ook onze relatie met Jezus niet verdiept, fundamenteel onchristelijk, hoe bovennatuurlijk het ook lijkt, hoe diepzinnig het ook klinkt en hoe veel bijbelverzen er ook mee gepaard gaan.

De visie is Jezus

Jaren geleden, toen de *24-7 Prayer Movement* nog in de kinderschoenen stond, kalkte ik wat woorden op de muur in de allereerste *prayer room*. Totaal onverwacht verspreidden die woorden zich als

een lopend vuurtje over het internet (nu zouden we zeggen dat het *viral* was gegaan). Het was een lang, onsamenhangend gebed-gedicht-tirade-achtig ding dat ik ‘The Vision’ had genoemd, en het begon zo:

Dus er komt een kerel naar me toe en zegt, ‘Wa’s de visie? Wat is ’t grote plan?’ Ik doe m’n mond open en de woorden komen naar buiten, zo van: ‘De visie? De visie is Jezus. Riskant-maar-toch en zonder-enige-twijfel en niets-anders-dan Jezus!’

Het is al lang geleden dat ik dat heb geschreven. De wereld is inmiddels flink veranderd, en ik zelf ook. Mijn geloof is verder gerijpt en lijkt door alle verstreken seizoenen nu hopelijk op een semi-fatsoenlijke wijn. Veel van de dingen die toen onnoemelijk belangrijk leken zijn mettertijd gewoon in het niets opgelost. Intussen is mijn hoop dat de mensheid zichzelf er wel door de politiek, de economie en de wetenschap bovenop zal helpen drastisch verminderd, en van mijn vertrouwen in charismatische leiders die ons uit de penarie zouden helpen is hoegenaamd niks meer over. Maar de zachte aantrekkingskracht van Jezus, de schitterende schoonheid van zijn karakter en de verrassend uitdagende houding die Hem zo eigen is, blijft mijn visie, mijn heerlijke obsessie, misschien zelfs nog wel meer dan ooit tevoren. Jezus is echt de hoop voor de wereld!

Van nature ben ik een beetje huiverig voor profetie en voor het soort mensen die zeggen dat ze in direct contact staan met de hemel, maar omdat ik fan ben van Jezus heb ik een diep verlangen om alles te horen wat Hij te zeggen heeft, op wat voor manier dan ook. Van over de hele wereld krijg ik de uitnodiging om te komen spreken over het gebed, en vaak voel ik me dan een beetje een bedrieger, want ik heb eigenlijk niet zo veel interesse in dat onderwerp. Maar omdat ik fan ben van Jezus, praten we wel samen, en ja, ik merk ook wel dat onze gesprekken tegenwoordig iets dieper gaan. Maar het blijft lastig om zijn stem te verstaan. Ik leer steeds meer, word oplettender, maar toch zit ik er soms nog naast. En ik

word er ook zenuwachtig van als ik bedenk dat er psychiatrische inrichtingen vol zitten met mensen die stemmen horen die ze aan God toeschrijven. En eigenlijk is dat bij het christelijke conferentiekringetje net zo. We moeten nadenken. We moeten bij de Bijbel blijven. Maar we moeten ons bovenal blijven richten op Jezus.

Hoogstwaarschijnlijk hadden de Emmaüsgangers flink wat theologische kennis in huis, maar door hun ontmoeting met de opgestane Jezus was alles veranderd, ook de manier waarop ze de Bijbel moesten interpreteren. Eerlijk gezegd ben ik er niet bijster in geïnteresseerd een vromer mens te worden, meer kennis te verzamelen, of zelfs beter Gods stem te kunnen verstaan. Ik streef er alleen naar Gods stem beter te onderscheiden voor zover het me dichter bij Jezus brengt. Ik heb nog steeds maar één passie: ‘Ik wil Christus kennen’ (Fil. 3:10). Ondanks alle mislukte pogingen blijft Hij mijn doel: ‘Jezus, de grondlegger en voltooiër van *ons* geloof’ (Heb. 12:2, cursivering van de auteur).

Gebedspauze

Ik sta hier even stil om mijn gedachten op Jezus te richten, de ‘grondlegger en voltooiër van [mijn] geloof’, en Hem te vragen om door zijn Geest naar me toe te komen, net als toen bij de Emmaüsgangers. Ik zit stil, haal rustig adem en word me bewust van zijn aanwezigheid. En terwijl ik nadenk over deze twee woorden, ‘grondlegger’ en ‘voltooiër’, vraag ik mezelf af hoe God nog bezig is mijn verhaal te schrijven en hoe mijn geloof nog moet worden bijgeschaafd.

Ghar gaan

De wonderbaarlijke waarheid is dat Jezus Christus ook nu nog aan mensen verschijnt en met ze spreekt, net als toen op de weg naar Emmaüs. Ik zal nooit het getuigenis van Asrin vergeten, een Koerdische vrouw die me ooit tijdens het avondeten haar verhaal vertelde en me toestemming heeft gegeven het nu met jullie te delen.

'Als grondlegger van 24-7 Prayer is Pete een legende in de gebedswereld. Hij schrijft ook prachtig. Ik ben heel enthousiast over dit boek.'

NICKY GUMBEL

'Van harte aanbevolen voor iedereen die verlangt naar een intiemere relatie met God.'

GARY CHAPMAN

Hoe kun je Gods stem verstaan? Voor veel mensen is dit een van de belangrijkste én moeilijkste vragen uit het christelijk geloof. We hebben er behoefte aan Gods stem te horen in tijden van verdriet en tegenslag, en bij belangrijke beslissingen. Tegelijkertijd is bijna niets zo vatbaar voor misverstanden en zelfs misbruik.

Na zijn vorige boek *Hoe moet je bidden?* gaat Pete nu in op deze essentiële vraag. Leidraad in het boek is het gesprek tussen Jezus en de Emmaüsgangers. Aan de hand van dit verhaal onderzoekt hij Gods stem die van buiten naar ons toe komt en Gods stem die in ons binnenste klinkt. Door het boek heen zijn zijn intermezzo's opgenomen waarin een persoon uit de christelijke traditie aan het woord komt.

PETE GREIG is de grondlegger van de wereldwijde gebedsbeweging 24-7 Prayer en voorganger van de gemeente Emmaus Rd in Groot-Brittannië. Hij schreef verschillende boeken, waaronder *Hoe moet je bidden?*

9 789043 538862

NUR 707

ISBN 978 90 435 3886 2

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT